61.5.6A.104

EIFFEN
in Jus
Canonicũ
T. 5.

BX1935
.R451
1755
v.4
c.1

JUS
CANONICUM
UNIVERSUM,

CLARA METHODO JUXTA TITULOS
QUINQUE LIBRORUM
DECRETALIUM

In Quæſtiones diſtributum, ſolidiſque Reſponſionibus, & Objectionum Solutionibus dilucidatum.

CUM APPENDICE

De Diſpenſatione ſuper Impedimentis Matrimonii, & petendi Debitum Conjugale; Item de Revalidatione Matrimonii invalidè Contracti.

AUTHORE

R. P. F. ANACLETO
REIFFENSTUEL,

Ordinis Minorum S. Franciſci Reformat. Provinciæ Bavaricæ Lectore Jubilato;

Editio Noviſſima, cui acceſſit

TRACTATUS DE REGULIS JURIS
CUM
REPERTORIO GENERALI TOTIUS OPERIS.

TOMUS QUARTUS.

BIBLIOTECA PUBLICA DE NUEVO LEON

ANTVERPIÆ,
Sumptibus SOCIETATIS.

49411

M. DCCLV.

1080045507

IUS
CANONICUM
UNIVERSUM

R.P.F. ANACLETO
REIFFENSTUEL

TOMUS QUARTUS.

ANTVERPIÆ,
Sumptibus SOCIETATIS

MDCCLV.

PRÆFATIO

Ad Lectorem.

NOLI mirari, benevole Lector, quòd poſt tres priores hic quartus Tomus tam ſerò ſequatur; quia non culpa Authoris, ſed alia cauſa operis jam perfecti typum retardavit. Modum, & Ordinem, Stylum, Claritatem, Brevitatem, ac Doctrinæ ſecuritatem reperies ſimilem prioribus. Annexa eidem etiam fuit à pluribus deſiderata Appendix utiliſſima, continens brevem, ſufficientem tamen, & claram Theoriam, & Praxin de Diſpenſatione ſuper impedimentis Matrimonii, & petendi debitum conjugale, nec non de Revalidatione Matrimonii, invalidè contracti, ex quâ Appendice quivis faciliter clarè & breviter in promptu habet, qualiter in praxi Diſpenſatio tam pro externo, quàm interno foro, ſive apud Curiam Romanam, ſive apud Epiſcopum procurari, & qualiter Executores deputati eam rite exequi, qualiter item conjuges putativi obtentâ diſpenſatione Matrimonium nulliter contractum ſecurè, & cautè revalidare poſſint, ac debeant. Quæ omnia cùm ſcitu utiliſſima ſint, & neceſſaria, utpote in praxi jugiter occurrentia, non rarò plurimùm ſervient, & gratum erit, ea clarè, ſecurè & practicè in compendio habere ad manum. Pro majori commoditate præmittitur utriuſque tam Tomi videlicet, quàm Appendicis Elenchus Titulorum, §orum, & Quæſtionum, ex cujus lectione in temporis anguſtia facilè invenies, quod citò ſcire deſideras. Cæterùm iterum repeto ea, quæ in primis tribus Tomis te monitum volui, adjunctis denuò humillimis precibus, ut errores typo communes, ob aliorum concurrentium negotiorum copiam, quæ reviſionem, & correcturam typi è prælo venientis prohibuit, benignè excuſare, & ipſe emendare digneris.

Facultas & Cenſura Ordinarii.

CUm Juris Canonici Tomus Quartus Rev. P. Anacleti Reiffenſtuel, Ordinis Minorum S. Franciſci Reformatorum Theologi Jubilati &c. à Theologis perlectus, nihil Fidei Orthodoxæ aut bonis moribus contrarium contineat, ſed imò ob claram methodum, ſententiarum gravitatem, & rationum ſubtilitatem Jus dicentibus, & in utroque Foro verſantibus, apprimè utilis futurus ſit: ideò, ut publicam lucem videre poſſit, licentiam, & facultatem concedimus, ac impertimur. In quorum &c.

Friſingæ die 12. *Maii* 1710.

FRANCISCUS ANTONIUS BEGNUDELLIUS BASSUS,
SS. Theolog. Doctor, Canon. Capitul. S. Scholaſticus,
Vicarius Generalis & Officialis.

Licentia & Approbatio Ordinis.

FR. Matthæus à Sancto Stephano, SS. Theologiæ Lector Jubilatus, ac Totius Ordinis S. P. N. Franciſci Miniſter Generalis, & Servus, Dilecto nobis in Chriſto R. P. F. Anacleto Reiffenſtuel, Lectori Jubilato & Concionatori noſtræ Reformatæ Provinciæ Bavariæ, ſalutem, & omne bonum.

CUm juxta Apoſtolicas, noſtríque Ordinis Conſtitutiones, per idoneos Cenſores, reviſum fuerit opus quoddam à Te compoſitum, cujus Titulus eſt: *Jus Canonicum juxta Titulos quinque Librorum Decretalium in Quæſtiones diſtributum &c.* Tenore præſentium, ad Salutaris Obedientiæ meritum, facultatem Tibi impertimur, quatenus ſervatis ſervandis illud Typis mandare valeas.

Datis Romæ, die 10. *Aprilis* 1700.

Fr. MATTHÆUS à S. STEPHANO
Miniſter Generalis.

De Mandato S. P. Reverendiſſimæ
Fr. Petrus ab Urbino, Secretarius Generalis.

Cenſura Theologica prima.

CUm Quartus Juris Canonici Tomus R. P. Anacleti Reiffenſtuel, Ord. Min. S. Franciſci Reformatorum, nec Fidei, nec bonis Moribus quidquam contrarium contineat, & de reliquo à prioribus in nullo degeneret, cenſuram, & encomium pro tertio Tomo datum, pro hoc iterum repeto, eumque, ut pro communi utilitate in lucem publicam prodeat, digniſſimum cenſeo. Datum Landishuti 5. Martii 1708.

Fr. FLORIDUS MOSMILLER, Ord. M.
S. Franciſci Reform. Lector Jubil.
& Provinciæ Cuſtos actualis.

Cenſura Theologica ſecunda.

TOmum hunc quartum Juris Canonici Reverendi Patris Anacleti Reiffenſtuel, de Mandato Superiorum accuratâ diligentiâ perlegi, & ſicut tam in perſpicuitate, quam ſoliditate per omnia cum præcedentibus Symbolizantem inveni, ita ob cultam ordinis & methodi amabilitatem, firmam doctrinæ ſecuritatem, optimam cum primis orthodoxæ fidei & morum principiis concordantiam, fidelem Legum, Canonum, Conſtitutionum Pontificiarum, Decretorum, & Declarationum allegationem, & maximè ob illuſtrem ad exquiſitiſſimam praxin manuductionem digniſſimum cenſeo, qui ad publicum Chriſtianæ Reipublicæ emolumentum, immortalem Authoris memoriam, & inſignem aſſiduè in quotidianis cauſis, & caſibus matrimonialibus laborantium conſolationem publico prælo committatur. Datum Friſingæ die 11. Maij 1710.

Fr. ALBERTUS REIFFENSTUEL, Ord. Min.
S. Franciſci Reform. Lector Jubilatus, &
SS. Canonum Actualis.

ELENCHUS TITULORUM, PARAGRAPHORUM, ET QUÆSTIONUM,

In Tomo Quarto Juris Canonici Univerſi contentorum.

TITULUS I.

De Sponſalibus, & Matrimonio.

§. I.

De Naturâ, ac diviſione Sponſalium, & Requiſitis ad ea.

Quæſtio I. Quid? & quotuplicia ſint Sponſalia? Pag. 2.
II. Quænam requirantur ad valorem Sponſalium de futuro? Ibid.
III. An ad valorem Sponſalium requiratur præſentia Parochi, & teſtium? 4
IV. An, & qualiter ad Sponſalia requiratur etiam conſilium vel conſenſus parentum, aut eorum, ſub quorum curâ nupturi exiſtunt? 5

§. II.

De Verbis, & variis verborum Formulis, quibus contrahi poſſunt & ſolent: contractáque in Foro externo præſumi, ac judicari debeant Sponſalia?

Quæſtio I. Per quæ verba, aut verborum formulam in Foro externo præſumi, & judicari debeat, contracta fuiſſe Sponſalia, ſeu promiſſionem Matrimonii? 6
II. De quibuſdam verbis, verborúmque formulis in ſpecie, an, & quando per ea Sponſalia contrahi, & contracta eſſe, in foro externo præſumendum ſit? 7
III. An in foro externo cenſenda ſint Sponſalia, ſi unâ parte promittente Matrimonium de futuro, altera pars reponat, *placet*, *accepto*, vel *gratias habeo pro beneficio in me collato*, vel omnino tacet, *Ich laſs mirs gefallen*: *nims vor bekannt an*: vel *bedanck mich vor diſe Gnad? &c.* 8
IV. Quid in foro externo facere debeat Judex, ſi conſideratis omnibus conſiderandis dubium obſcurum, aut ambiguum manet, an Sponſalia ſint contracta, ſeu an vera promiſſio Matrimonii facta ſit, nec ne? 9

§. III.

De Signis, per quæ Sponſalia contrahi poſſunt, & ſolent, contractáque in foro externo præſumi debeant?

Quæſtio I. Per quæ ſigna contrahi poſſint, & contracta cenſeantur Sponſalia? 10

II. An, & quando Immiſſio, & acceptatio annuli in digitum (quam ſubarrhationem vocant) in foro externo judicanda ſit pro ſufficienti ſigno expreſſivo conſenſum contrahendi Sponſalia? 11
III. An, & quando manuum porrectio ſit ſignum Sponſalium? Ibid.
IV. An, & quando taciturnitas liberorum indicet conſenſum Sponſalitium; dum loco eorum Sponſalia contrahunt parentes? Ibid.

§. IV.

De Defloratione, Copulâ, Imprægnatione, cum, vel ſine promiſſione, aut ſpe Matrimonii factâ, ſignum Sponſaliorum præbente, aut obligationem ducendi, vel dotandi inducente.

Quæſtio I. An, & quando Copula carnalis, Defloratio, aut Imprægnatio ſine ulla etiam fictâ promiſſione Matrimonii, facta habeatur pro ſigno conſenſûs Sponſalitii, aut ſaltem obliget ad ducendum, vel dotandum? 13
II. An, & ad quid obliget Copula, Defloratio, aut Imprægnatio ſine ullâ ſpe, aut promiſſione Matrimonii facta? 14
III. Quomodo regulanda ac determinanda ſit quantitas dotis, quam reſtituere debet deflorator, caſu, quo puellam ducere nolit, aut ducere volentem recuſet puella, vel parentes ejus? 16
IV. Quid Juris, ſi vi, dolo, injuſto metu, aut importunis precibus deflorans puellam, media non habet ad competenter dotandam corruptam? 19
V. Ad quid teneatur, qui ſub fictâ ſpe, ac promiſſione Matrimonii fœminam inducit ad copulam? 20
VI. An in caſu, quo ille, qui ſub fictâ promiſſione Matrimonii fœminam carnaliter cognovit, ex aliquâ causâ vel circumſtantiâ excuſatur à Matrimonio, teneatur ſaltem eam dotare? 23
VII. Ad quid teneatur Clericus, & maritatus, qui fingens ſe ſolutum, Laicum, ſub ficta promiſſione Matrimonii à fœmina obtinet copulam? Ibid.
VIII. Quis teneatur alimentare prolem, caſu, quo imprægnatur puella, & imprægnans non ducit imprægnatam, puta, quia vel non poteſt, vel non tenetur, vel iniquè recuſat? Ibid.
IX. Quid Juris, & quomodo compelli poſſit ac debeat, qui ob ſeductionem puellæ ad nubendum obligatus, nubere renuit? Ibid.

§. V.

De Effectibus Sponſaliorum : præſertim de obligatione eorundem , & modo compellendi obligationi ſatisfacere nolentes.

Quæſtio I. An, quomodo, & quando obligent Sponſalia ? 24

II. An , & quomodo compelli poſſit, ac debeat is , qui vigore Sponſalium , aut ratione deflorationis, vel fictæ promiſſionis ad Matrimonium ineundum obligatus , illud contrahere renuit , aut iniquè differt ? 26

III. Quid Juris , ſi adhibitis omnibus mediis, etiam Cenſuris , Reus nihilominùs renuat nubere ? 28

IV. An ex eo præcisè , quòd quis obligationem nubendi , qua alter eidem ob Sponſalia obſtrictus eſt , remittat , prætendere , aut paciſci poſſit compenſationem pecuniariam , dicendo v. g. ſi mihi das centum aureos , remittam tibi obligationem mihi nubendi, quam per Sponſalia mecum inita contraxiſti , ſecus te non dimitto ? Ibid.

§. VI.

De Arrhis , Pœnis , & Conditionibus Contractui Sponſalitio appoſitis.

Quæſtio I. An , & quomodo in contractu Sponſalitio poſſit tradi Archa , & ad quem pertineat Matrimonio ſecuto , vel non ? 30

II. An Sponſalibus etiam apponi poſſit *Pœna Conventionalis* ſolvenda ab eo , qui ab illis reſilit , v. g. an Sponſi tali , aut ſimili modo convenire poſſint ? 31

III. Quid Juris de Sponſalibus conditionatis ; præſertim ſi Papa diſpenſaverit ? 33

§. VII.

De Cauſis diſſolvendi Sponſalia. In ſpecie de mutuo Conſenſu, Receſſu unius, Abſentiâ, Dilatione nimiâ, Ingreſſu in Religionem , Ordine , & votis.

Quæſtio I. An Sponſalia ritè contracta, juſtâ de causâ iterum diſſolvi poſſint ? Ibid.

II. An , & quomodo Sponſalia diſſolvi poſſint conſenſu mutuo ? Ibid.

III. An , & quando receſſus , ſeu diſceſſus unius à Sponſalibus præbeat alteri cauſam recedendi ab iiſdem , ac eadem diſſolvendi ? 34

IV. An , & quando per abſentiam Sponſi diſſolvantur Sponſalia ? Ibid.

V. An , & quando per *nimiam dilationem* diſſolvantur Sponſalia ? 35

VI. An , & quomodo Sponſalia ſolvantur per ingreſſum in Religionem ? 36

VII. An , & quomodo diſſolvantur Sponſalia per ſuſceptionem Ordinum ? 37

VIII. An etiam , & quomodo per votum ingrediendi Religionem , aut ſuſcipiendi Ordinem Sacrum , vel etiam per votum ſimplex Caſtitatis diſſolvantur Sponſalia ? Ibid.

§. VIII.

De reliquis Cauſis ſolvendi Sponſalia, ob Matrimonium, vel Sponſalia poſteriora , Fornicationem , Impedimentum , vel alias mutationes ſupervenientes emergentibus.

Quæſtio I. An , & quomodo Sponſalia contracta diſſolvantur per ſubſequentia *alia* Sponſalia , vel Matrimonium , cum alio contracta ? 40

II. An , & quomodo ſolvantur Sponſalia ob fornicationem , & tactus impudicos ? Ibid.

III. An , & qualiter ſolvantur Sponſalia , per ſupervenientem mutationem corporis , fortunæ , animi ? &c. 41

IV. An , & quando conſtans contradictio parentum , vel conſanguineorum . vel aliorum , à quibus unus Sponſorum multùm dependet , unà cum gravibus minis , præſertim de exhæreditando , totaliter derelinquendo , Officio privando , aut negando &c. ſufficientem cauſam præbeant ad ſolvenda Sponſalia ? 43

V. An , & quomodo ſolvantur Sponſalia ob ſuperveniens impedimentum ? 46

VI. An hactenus recenſitæ diſſolvendi Sponſalia cauſæ facultatem præbeant , quando non poſt Sponſalia emergunt , ſed priùs exiſtebant ? 47

VII. An Sponſus , vel Sponſa laborans aliquâ ex dictis causâ , ac defectu occulto , qui cognitus à Sponſalibus averteret , eo tacito licitè poſſit contrahere Sponſalia , & compartem ad executionem compellere ? Ibid.

VIII. An , & quando in caſu exiſtentis cauſæ diſſolvendi Sponſalia, cenſeatur pars altera renuntiare juri ſuo , quod habet ad diſſolvenda Sponſalia ; præſertim an eidem renuntiet per fornicationem cum Sponsâ , poſtquàm defectus innotuit , habitam ? Ibid.

IX. Utrùm ad ſolvenda Sponſalia opus ſit authoritate Judicis ? 48

X. Qualis probatio requiratur pro diſſolutione Sponſalium ? Ibid.

XI. An ex juſtâ causâ reſiliens à Sponſalibus teneatur ad expenſas ab alterâ parte factas in ordine ad futurum Matrimonium , puta ad præparandam conſuetam ſolemnitatem & pompam , ac ad procurandam diſpenſationem , ubi opus eſt , & ſimilia ? 49

§. IX.

De Matrimonio metu , aut per errorem , vel dolum contracto

Quæſtio I. An Matrimonium metu initum ſit validum ? 50

II. An Matrimonium metu gravi injuſtè incuſſo initum , conſequenter nullum , validetur per ſubſequentem copulam , vel cohabitationem ? 51

III. An , & quando validum , aut invalidum ſit Matrimonium ex errore , aut dolo contractum ? 52

§. X.

De Impedimentis Matrimonii , & de Diſpenſatione eorum : Item de Convalidatione , ſeu Ratificatione Matrimonii invalidè contracti , à potiori remiſſivè : In ſpecie tamen de Diſparitate cultûs , ſeu de Matrimonio Catholicorum cum infidelibus contracto.

Quæſtio I. Quid ſit , & quomodo Matrimonium dirimat Impedimentum *diſparitas Cultûs* ? 54

II. An præfatum Impedimentum involvat etiam hæreticos , ſeu an validè , vel ſaltem licitè contrahere Matrimonium poſſit Catholicus cum hæreticâ ? 55

III. Quid ſit , & in quo conſiſtat Impedimentum *Raptûs* ? 57

IV. Quis , & quando in Impedimentis Matrimonii diſpenſare poſſit ac ſoleat ? Item quid in praxi obſervandum pro obtinendâ Diſpenſatione ? 58

TITULUS II.

De Diſpenſatione Impuberum.

Quæſtio I. Quæ *Ætas* requiratur tam ad Sponſalia, quàm ad Matrimonium ? Ibid.

II. An , & quando impuberes Sponſalia contrahentes ab iiſdem iterum reſilire valeant ? 59

III. An Sponſalia de præſenti , ſeu Matrimonium ab impuberibus nulliter contractum tranſeat in vim Sponſalium de futuro ? 60

TITULUS III.

De Clandeſtinâ Deſponſatione.

§. I.

De Denuntiationibus , & Matrimonio Clandeſtino ob earum omiſſionem.

Quæſtio I. Quid ſint , an , quando , quoties, quomodo , ubi , & à quo fieri debeant Denuntiationes Matrimoniales ? 61

II. An , quinam , & quando diſpenſare poſſint in Denuntiationibus ? 63

III. An , & quando , ſeu ob quas cauſas Epiſcopus , ſeu alius Ordinarius rogatus diſpenſare in Denuntiationibus teneatur ? 65

IV. Quem effectum habeant , & qualiter Denuntiationes obligent tam populum audientem ad manifeſtanda impedimenta , quàm Sponſos ad nubendum ? Ibid.

V. Quæ ſint pœnæ contrahentium Matrimonium & aſſiſtentium eidem , non præmiſſis Denuntiationibus ? 66

§. II.

De neceſſariâ ad Matrimonium præſentiâ Parochi , & teſtium : ac de clandeſtino Matrimonio ob defectum eorum : ubi etiam de Matrimonio Vagorum , & Militum.

Quæſtio I. Quomodo de Jure tam antiquo quàm novo ad Matrimonium requiratur præſentia Parochi & Teſtium ? 67

II. Cujusnam Parochi præſentia requiratur ad valorem Matrimonii ? Ibid.

III. A quo ? cui ? & quomodo concedi poſſit licentia , aut committi actus aſſiſtendi Matrimonio loco Parochi ? 71

IV. Quis ſit proprius Parochus vagorum , ſeu vagabundorum in ordine ad contrahendum Matrimonium ? Ibid.

V. An , & quando milites veniant nomine vagorum ? & quis ſit proprius Parochus eorum ? Item an , & quid circa Matrimonia Militum valeant Curiones , ſeu Capellani Caſtrenſes ? 72

VI. Quot , & quales ad valorem Matrimonii requirantur teſtes ? 73

VII. Qualis præſentia Parochi & Teſtium requiratur , & ſufficiat ? præſertim an ſufficiat etiam coacta , & fraude obtenta ? item an ſufficiat cauſalis , ſucceſſiva , vel requiratur requiſita , & ſimultanea ? 74

VIII. Quæ ſint pœnæ contrahentium , & aſſiſtentium Matrimonio , ob defectum præſentiæ proprii Parochi , & teſtium *Clandeſtino* ? 75

§. III.

De Præſentiâ Parochi , & Teſtium in locis , ubi Concilium Tridentinum non eſt promulgatum , vel non receptum : ubi etiam de Matrimonio Hæreticorum inter ſe , & Matrimonio Catholicorum in locis hæreticis non habentium copiam Parochi.

Quæſtio I. An præſentia Parochi & teſtium neceſſaria ſit ad valorem Matrimonii , ubi Concilium Tridentinum vel non eſt promulgatum , vel in puncto *Clandeſtinitatis* non receptum ? 76

II. An , & quando Matrimonium Clandeſtinum ſine præſentia Parochi & teſtium validè contrahant illi , qui è loco promulgati Concilii Tridentini ſe conferunt ad locum , ubi promulgatum , aut receptum non eſt ? Ibid.

III. An valeant Matrimonia Catholicorum ſine præſentia Parochi & teſtium contracta in locis hæreticis ? 78

IV. An , & quando Matrimonia hæreticorum ſint invalida ? 79

V. An invalida ſint Matrimonia hæreticorum ex eo , quòd non ſint Sacramentum , & diſſolubiliter contrahantur ? 80

TITULUS IV.

De Sponsâ duorum.

Quæſtio I. An , & quomodo illicitum ac invalidum ſit Matrimonium cum duabus , vel duobus , ſeu habere duas uxores , aut maritos ? 81

II. Quid Juris ? & cui adhærere debeat , ſi quis cum duabus , aut quæ cum duobus Sponſalia de futuro contrahit , præſertim ſi cum Sponsâ ſecundâ fornicatio , aut etiam imprægnatio intervenit ? Ibid.

III. Quid ſit ? unde proveniat ? quouſque ſe extendat ? & quid operetur Impedimentum *publicæ honeſtatis* ? 82

TITULUS V.

De Conditionibus appoſitis in Deſponſatione , vel in aliis Contractibus.

§. I.

De Naturâ , & Diviſione Conditionis : ubi etiam de Sponſalibus , & Matrimonio ſub Conditione poſſibili, honeſtâ , & in ſpecie : Si Papa diſpenſaverit , *vel* Si virginem te invenero.

Quæſtio I. Quid ad Præſens , & quotuplex ſit *Conditio* ? 84

II. Quid efficiant Conditiones neceſſariæ ? Item Conditiones impoſſibiles de præterito , vel præſenti ? 85

III. Quid operetur *Conditiones de futuro contingente poſſibiles honeſtæ* v. g. *Si pater tuus conſentiat , ſi hoc Officium obtinebis &c.* Sponſalibus aut Matrimonio , vel aliis contractibus appoſitæ ? Ibid.

IV. An etiam liceat Sponſalia & Matrimonia ſub *Conditione* contrahere ? 86

V. De Sponſalibus & Matrimoniis inter habentes impedimentum initis ſub hac Conditione, *Si Papa vel Epiſcopus* (in caſu quo hic poteſt) *diſpenſaverit* ? Ibid.

VI. Quid Juris de Sponſalibus , vel Matrimonio contractis ſub hac conditione , *Si te virginem invenero* ? 88

§. II.

De Conditionibus Impoſſibilibus , ac inhoneſtis , aut turpibus appoſitis Matrimoniali , Sponſalitio , aut aliis Contractibus.

Quæſtio I. Quid Juris de Matrimonio ſub *Conditione impoſſibili*, aut *turpi* , ſive *inhoneſtâ* contracto ? 88

II. Quid Juris , de Sponſalibus & aliis Contractibus ſub *Conditione impoſſibili* , aut *turpi* , & *inhoneſtâ* initis ? 89

III. Quid Juris de Sponſalibus & Matrimonio *ſub Modo ? ſub Cauſa ?* & *cum Demonſtratione* ? 90

TITULUS VI.

Qui Clerici vel voventes Matrimonium contrahere poſſunt ?

Quæſtio I. An, quando, reſpectu quorum, & quomodo Matrimonium dirimat Ordo ? 91
II. Quas pœnas incurrat, ſi Clericus Matrimonium contrahat ? Item, quandonam conjugatus Laicus, vel poſt Sponſalia licitè ſuſcipere valeat Ordines ? 93
III. An, & quale *Votum* ? ac quomodo dirimat, vel impediat Matrimonium ? Ibid.

TITULUS VII.

De eo, qui duxit in uxorem, quam polluit per adulterium.

Quæſtio I. Quodnam, & inter quos adulterium conſtituat *dirimens* impedimentum Criminis ? Item quæ Conditiones requirantur ad illud ? 94
II. Quandonam Machinatio in mortem conjugis conſtituat impedimentum *Criminis*. Et quid requiratur ad hoc ? 95
III. An *Criminis* impedimentum etiam tunc conſurgat, quando adulterantes, & machinantes ignorant, inde oriri inter eos Impedimentum ? 96

TITULUS VIII.

De Conjugio Leproſorum.

Quæſtio I. An Lepra ſit Impedimentum Matrimonii contrahendi vel contracti ? vel ſaltem præbeat cauſam diſſolvendi Sponſalia ? 97
II. An Lepra vel alia infirmitas ſuperveniens præbeat cauſam divortii, & negandi debitum conjugale, ita ut ſanus à leproſo quoad Thorum & cohabitationem ſe ſeparare, & debitum conjugale negare valeat ? Ibid.

TITULUS IX.

De Conjugio Servorum.

Quæſtio I. Quid ſit ? & in quo conſiſtat impedimentum *Conditionis* ? Item quo Jure ſit introductum ? 98
II. Quid Juris, de Matrimoniis ſervorum tam cum liberis, quàm inter ſe contractis ? An nempe, & quando valida ſint, & licita ? Ibid.
III. Quid Juris de prolibus natis à parentibus, quorum unus Liber, alter Servus eſt ? 99
IV. An, & quomodo Liber recedere poſſit à conjuge *ſervili*, cum qua ignarus *Conditionis ſervilis* contraxit ? Ibid.

TITULUS X.

De natis ex libero Ventre.

Quæritur, Cujus conditionis & ſtatûs reputentur, & ſint proles, ſi diverſæ conditionis exiſtant parentes, præſertim ſi pater eſt ſervus, mater verò libera ? Ibid.

TITULUS XI.

De Cognatione Spirituali.

Quæſtio I. Quid, & quotuplex ſit *Cognatio Spiritualis* in ordine ad dirimendum Matrimonium ? Et quo Jure introducta ? 100
II. Inter quos hodierno Jure verſetur *Cognatio Spiritualis* inducens Impedimentum Matrimonii *dirimens* proveniens ex Baptiſmo ? 101
III. An etiam ex Baptiſmo invalidè, aut privatim, vel in neceſſitate collato oriatur Cognatio Spiritualis ? Ibid.
IV. Specialiter de Patrinis, quinam nempe, quot, quando & cum quibus contrahant *Cognationem Spiritualem* inducentem Impedimentum *dirimens* ? 102
V. Quæ conditiones requirantur ad hoc, ut Patrinus in Baptiſmo, vel Confirmatione *Cognationem Spiritualem* contrahat ? Et quæ ſit obligatio Patrini ? 103
VI. An parens in ſolemni Baptiſmo levans proprium infantem è ſacro fonte contrahat *Cognationem Spiritualem*, conſequenter exinde privetur jure petendi, & reddendi debitum conjugale ? Ibid.

TITULUS XII.

De Cognatione Legali.

Quæſtio I. Quid, & quotuplex ſit Adoptio ? de quibus, & quomodo fieri poſſit ? 104
II. Quid, & quotuplex ſit Cognatio Legalis ? unde proveniat, & inter quos Impedimentum Matrimonii *dirimens* conſtituat ? Ibid.

TITULUS XIII.

De Eo, qui cognovit Conſanguineam Uxoris ſuæ, vel Sponſæ. 105

TITULUS XIV.

De Conſanguinitate, & Affinitate.

§. I.

De Conſanguinitate, & Impedimemto inde conſurgente.

Quæſtio I. Quid ? & quotuplex ſit Conſanguinitas ? Item quid Linea, & Gradus ejuſdem ? Ibid.
II. Quomodo fieri debeat computatio *Graduum* ad hoc, ut cognoſci queat, quantâ propinquitate conjunctæ ſint, & quantùm, ſeu quot gradibus diſtent ab invicem duæ perſonæ Conſanguineæ ? 106
III. Quouſque, ſeu ad quotum gradum Impedimentum Cognationis Carnalis, ſeu Conſanguinitatis, & quo Jure dirimat Matrimonium inter Conſanguineos ? 108
IV. An Impedimentum Conſanguinitatis non tantùm Jure humano, ſed etiam Divino, & naturali Matrimonium dirimat ? Ibid.

§. II.

De Affinitate, & Impedimento inde proveniente.

Quæſtio I. Quid, & quotuplex, & unde ſit Affinitas ? Item inter quos dirimat Matrimonium ? 109
II. Quouſque, & qdo Jure *Affinitas* dirimat Matrimonium ? Quomodo item gradus *Affinitatis* ſint computandi ? 111
III. Quid Juris ? præſertim an, & quale *Affinitatis* Impedimentum, & pœnas contrahat, ſi quis contracto jam Matrimonio carnaliter cognoſcit Conſanguineam uxoris ſuæ ? 112
IV. Quid Juris, ſi quis cum Conſanguineâ ſuæ Sponſæ carnaliter peccet ? Ibid.

TITU-

TITULUS XV.

De Frigidis, & Maleficiatis, & Impotentiâ coëundi.

Quæſtio I. Quid ad præſens, & quotuplex ſit *Impotentia* ? 113
II. Quænam Impotentia ex recenſitis dirimat Matrimonium ? 114
III. Quid Juris, ſi dubium eſt, an adſit Impotentia ; vel an Impotentia ſit *perpetua*, vel *temporalis* ? Item an præceſſerit Matrimonium, vel eo jam contracto primùm ſupervenerit ? 116
IV. Quomodo Impotentia probari poſſit ac debeat ad hoc, ut Matrimonium jam contractum annullari queat ? Et quid requiratur, antequam annulletur, ſeu diſſolutio Matrimonii fiat ? 117
V. An quovis tempore conjux reclamare, & pro annullatione Matrimonii inſtare poſſit ex causâ Impotentiæ ? 118
VI. Quid Juris, ſi ob Impotentiam allegatam diſſolvitur Matrimonium, & poſteà apparet, eam non fuiſſe perpetuam ex eo, quòd impotens judicatus cum aliâ coierit ? 119
VII. Quid Juris, ſi quis ſcienter contrahat cum perpetuò impotente ? Ibid.
VIII. An ? & quomodo conjuges cognitâ Impotentiâ *perpetuâ* ſive antecedente, ſive conſequente Matrimonium, adhuc cohabitare valeant ? Item quid cohabitantibus liceat ? Ibid.
IX. An ? & quando teneantur conjuges auferre Impotentiam coëundi ? præſertim an teneatur mulier arcta pati inciſionem ? 120

TITULUS XVI.

De Matrimonio contracto contra Interdictum Eccleſiæ.

Quæſtio I. Quid ſit ? à quo fieri poſſit ? & qualiter Matrimonium impediat *Vetitum*, *ſeu* Eccleſiæ *Interdictum* ? Ibid.
II. Quomodo obliget, & quem effectum habeat Interdictum ſeu prohibitio ab Eccleſiaſtico ſuperiore facta, ne Matrimonium contrahatur ? 121
III. Quid ſit ad præſens *Tempus Sacratum* ſeu *Feriatum*, & qualiter Matrimonium dirimat ? Ibid.

TITULUS XVII.

Qui Filii ſint legitimi.

§. I.

De Liberis legitimis.

Quæſtio I. Quinam omnes ſint, vel reputentur liberi legitimi ? 122
II. Quomodo ex tempore nativitatis, vel conceptionis præſumantur liberi *legitimi* ? 124

§. II.

De Illegitimis, & eorum Legitimatione per ſubſequens Matrimonium, aut Reſcriptum Principis : ubi etiam de differentiâ inter Legitimos, & Illegitimos quoad effectum.

Quæſtio I. Quinam omnes ? & quotuplicis generis ſint *Illegitimi* ? 125
II. In quibus differant, & deteriores ſint *illegitimi* à *legitimis* ? Ibid.
III. Quinam *Illegitimi* ? & quo effectu legitimentur, vel legitimi fiant per ſubſequens Matrimonium ? 126
IV. Qui ſint effectus *Legitimationis* per ſubſequens Matrimonium ? 127
V. Quid ſit *Legitimatio per Reſcriptum* Principis ? Quinam item ? & quos legitimare poſſint ? Ibid.
VI. Quos effectus habeat *Legitimatio* per Reſcriptum Principis ? 128

TITULUS XVIII.

Qui Matrimonium accuſare poſſunt, vel contra illud teſtificari ?

Quæſtio I. Quinam ? & quando Matrimonium jam contractum accuſare, aut impugnare poſſint, & debeant ? 129
II. Quinam poſſint eſſe teſtes contra Matrimonium ? 130
III. Quis ſit Judex in Causâ Matrimoniali ? Ibid.
IV. Quomodo probari debeat, & quot teſtes requirantur ad hoc, ut Matrimonium declaretur nullum, & diſſolvatur quoad vinculum ? 131

TITULUS XIX.

De Divortiis.

§. I.

De Divortio, ſeu diſſolutione Matrimonii tam conſummati, quàm rati quoad Vinculum.

Quæſtio I. An ? & quot modis quoad *Vinculum* fieri poſſit Divortium, & ſolutio Matrimonii Fidelium *Rati*, non *Conſummati* ? 131
II. An etiam Fidelium Matrimonii *conſummati* fieri quandoque poſſit Divortium, ſeu diſſolutio quoad *vinculum* ? 132
III. An ? & quando quoad *vinculum* ſolvi queat Matrimonium Infidelium, & Hæreticorum ? 133
IV. Quid requiratur, & qualis adeſſe debeat probatio ad hoc, ut diſſolvatur quoad *vinculum* Matrimonium ſive *ratum*, ſive *conſummatum* cum Impedimento *dirimente* contractum ? Ibid.
V. Quid faciendum conjugibus, ſi contracto jam Matrimonio cognoſcunt, illud eſſe nulliter contractum ob verſans inter illos Impedimentum *dirimens* ? 134

§. II.

De Divortio, ſeu diſſolutione Matrimonii quoad Thorum & cohabitationem, & cauſis ejuſdem.

Quæſtio I. Quid ſit Divortium quoad cohabitationem & *Thorum* ? Quomodo item ? & ob quas cauſas fieri valeat ? 135
II. An ? & quomodo ob Fornicationem ſpiritualem ſeu lapſum in hæreſin ? aut gentiliſmum fieri poſſit Divortium ? Ibid.
III. An ? & quomodo ob periculum animæ, ac incitationem ad peccatum fieri poſſit *Divortium* quoad *Thorum & cohabitationem* ? Ibid.
IV. An ? quando ? & quomodo fieri poſſit *Divortium* ob ſævitiam unius ? 136
V. An ? & quando ob morbum fieri poſſit *Divortium* ? 138
VI. An ob recenſitas cauſas fieri poſſit *Divortium perpetuum* ; conſequenter eo facto liceat innocenti ingredi Religionem ? Ibid.

§. III.

De Divortio quoad Thorum perpetuo ex causâ adulterii.

Quæſtio

Quæſtio I. An? quando? & quomodo propter unius Adulterium fieri poſſit Divortium quoad Thorum & cohabitationem? 139
II. An innocens adulterum repellere, vel ab eo recedere poſſit propriâ authoritate? 142
III. An? & quando innocens poſſit, vel teneatur iterum recipere conjugem ob adulterium dimiſſum? Item, an iterum? & quando poſſit revocare nocentem? 143
IV. An facto ex causâ adulterii Divortio, conjuges poſſint intrare Religionem? Ibid.
V. Apud quem conjugum, & cujus expenſis facto Divortio educari debeant liberi? Ibid.

TITULUS XX.

De Donationibus inter Virum, & Uxorem: & de Dote poſt Divortium reſtituendâ.

§. I.

De Donationibus inter virum & uxorem.

Quæſtio I. Quid ad præſens ſit donatio inter virum & uxorem? quid juris de eâ, præſertim an valeat, vel ſaltem aliquem effectum habeat? 144
II. In quibus caſibus valeat? vel ſaltem confirmetur donatio inter virum & uxorem? 145
III. An? & quando donatio inter virum & uxorem ab initio invalida confirmetur, & valida evadat? Ibid.

§. II.

De Dote & Bonis Paraphernalibus: Item de Donatione propter nuptias ſeu Contradote, & de Morgengebâ, ſeu Morgenaticâ: Ubi etiam de Sponſalitiâ Largitate, & Arrhâ.

Quæſtio I. Quid & quotuplex ſit Dos? Item quis eam dare poſſit, aut teneatur? 147
II. Ad quem pertineat dominium fructûs, & diſpoſitio Dotis jam collatæ? Ibid.
III. An? & quando durante Matrimonio Dos iterum repeti, aut ſaltem Fidejuſſio, vel alia cautio pro ejuſdem conſervatione exigi poſſit? 148
IV. Quid ſint bona Paraphernalia, ac Receptitia? & quid Juris de illis? Ibid.
V. Quid ſit *Donatio propter nuptias*, ſeu *Contrados*? Et quid juris de eâ durante matrimonio? 149
VI. Quid ſit *Morgengeba*, ſeu *Morgenatica*? Et quid juris de ea? Ibid.
VII. Quid ſit *Arrha*? Et quid juris de ea? Ibid.
VIII. Quid ſit *Sponſalitia Largitas*? Et quid juris de ea? Ibid.

§. III.

De Reſtitutione Dotis, & aliorum ſoluto Matrimonio faciendâ: ubi etiam de lucro tempore Matrimonii acquiſito.

Quæſtio I. An? & cui ſoluto Matrimonio reſtitui debeat Dos? 150
II. An etiam alia, & quænam præter Dotem reſtituenda ſint uxori, vel hæredibus ejus? Ibid.
III. Num etiam aliquid, & quid de Acquæſtibus, ſeu lucris conſtante Matrimonio acquiſitis reſtitui debeat uxori, vel hæredibus ejus? Ibid.
IV. An? Quando? Et quomodo propter adulterium uxor perdat Dotem, & maritus Donationem propter Nuptias, & alia? 152
V. Qualia privilegia, & favores habeat uxor ratione Dotis, & aliorum? Ibid.

TITULUS XXI.

De ſecundis Nuptiis.

§. I.

De Valore, & Honeſtate ſecundarum Nuptiarum, & præviâ notitiâ de morte conjugis neceſſariò requiſitâ.

Quæſtio I. An licitæ, & validæ ſint ſecundæ, tertiæ, quartæ, & ulteriores Nuptiæ? 153
II. Qualis requiratur notitia de morte conjugis ad hoc, ut ſecundæ nuptiæ licitè celebrari valeant? Et ad quem pertineat de hac notitiâ judicare? 154
III. Quid juris, ſi in dubio, aut cum ſolâ probabilitate de morte Conjugis fiant ſecundæ nuptiæ? 155

§. II.

De Benedictione ſecundarum Nuptiarum: Et de Pœnis ſecundò nubentium.

Quæſtio I. An? & quando ſecundæ Nuptiæ benedici poſſint, & debeant? 156
II. Quæ pœnæ à Jure Civili ſtatutæ ſint contra ſecundò nubentes? Quæ item ex illis à Jure Canonico revocatæ ſint? & quæ non? 157
III. An licita, & valida, conſequenter obſervanda ſit conditio, quâ conjux conjugi ita aliquid legat: *Lego tibi hoc, ſi non ampliùs nubas?* 158

ELENCHUS APPENDICIS.

DE DISPENSATIONE SUPER IMPEDIMENTIS MATRIMONII.

§. I.

De Poteſtate diſpenſandi ſuper Impedimentis Matrimonii, competente Papæ, Nunciis Apoſtolicis, Epiſcopis, Capitulo ſede vacante, & Vicariis Generalibus.

Quæſtio I. An? & in quibus impedimentis Matrimonii diſpenſare valeat Papa? Pag. 161
II. An? & in quibus impedimentis diſpenſare valeant Nuncii Apoſtolici? Ibid.
III. An? & in quibus impedimentis? quando? Et quomodo diſpenſare valeant Epiſcopi? 162
IV. An? & quales Epiſcopi habeant ſpeciales facultates, ſeu quaſi privilegia diſpenſandi ſuper impedimentis *dirimentibus*? 163
V. Quid importet eſſe *in tertio, & quarto gradu ſimplici & mixto*? Item qualiter circa hoc intelligi debeat ſpecialiter conceſſa Epiſcopis Germaniæ facultas diſpenſandi cum pauperibus juxta copiam *n.* 22. allegatam. Præſertim an poſſint vi illius etiam diſpenſare in *tertio* gradu, quando eſt conjunctus cum *ſecundò*, ſeu in *ſecundo* & *tertio*? 164
VI. An etiam, & qualiter ſuper Impedimentis Matrimonii Jure Eccleſiaſtico *dirimentibus* diſpenſare valeat Capitulum ſede vacante? Et Vicarius capitularis? 165
VII. An? Quando? Et quomodo Vicarius Generalis Epiſcopi diſpenſare valeat ſuper Impedimentis Jure Eccleſiaſtico *dirimentibus*? Ibid.
VIII. Qualiter Epiſcopus facultatem diſpenſandi ſuper impedimentis Matrimonii Vicario Generali delegare vel concedere poſſit, aut debeat ad hoc, ut eâ hic ſecurè uti poſſit? 166

§. II.

De Conditionibus requiſitis ad hoc, ut Epiſcopus, ſecluſo privilegio, diſpenſare valeat pro Foro interno ſuper Impedimentis occultis, Jure Eccleſiaſticô Matrimonium dirimentibus.

Quæſtio I. An? & qualiter Impedimentum debeat eſſe occultum? 167
II. An? & qualiter requiratur gravis, ſeu magna neceſſitas? Ibid.
III. An? Et qualiter requiratur urgens neceſſitas? Ibid.
IV. An? Et qualiter requiratur, ut conjuges putativi Matrimonium (ſi prius jam contractum eſt) contra-

traxerint bonâ fide, & præmiſſis Denuntiationibus? 168
V. An ſemper etiam neceſſariò requiratur, ut Matrimonium in facie Eccleſiæ actu jam ſit contractum? 169
VI. An concurrentibus *nu.* 15. allegatis, & præſenti §. declaratis conditionibus poſſit Epiſcopus ſuper quovis impedimento occulto diſpenſare pro foro conſcientiæ? Ibid.
VII. An hactenus recenſitæ conditiones requirantur etiam ad diſpenſandum ſuper impedimentis, ſuper quibus diſpenſare Epiſcopus valet ex privilegio? 170

§. III.

De Cauſis, ob quas validè, ac licitè Pontifex, Nuncius, & Epiſcopus diſpenſare poſſunt, & ſolent.

Quæſtio I. Quæ ſint cauſæ, ob quas Curia Romana diſpenſare ſolet? 171
II. An ob quamlibet ex dictis cauſam? cum quolibet? ſuper quovis impedimento Eccleſiaſtico? Et in quovis gradu diſpenſetur? 175
III. Ex quibus cauſis? Quibúſque cum perſonis? Et in quo gradu *conſanguinitatis* diſpenſare ſoleat Papa? Ibid.
IV. Ex quibus cauſis? cum quibus perſonis? Et in quo gradu diſpenſare licitè poſſit, & ſoleat Papa ſuper *Impedimento affinitatis*? 177
V. Cum quibus? Et ex quâ causâ diſpenſare licitè poſſit, & ſoleat Papa ſuper impedimento publicæ honeſtatis ex Sponſalibus de futuro proveniente? 178
VI. Cum quibus? Et ex quâ causâ diſpenſare ſoleat ſuper impedimento cognationis ſpiritualis? Ibid.
VII. Cum quibus? & ex quâ causâ Pontifex diſpenſare ſoleat ſuper impedimento criminis? Ibid.
VIII. Cum quibus? Et ex quâ causâ Pontifex diſpenſare ſoleat ſuper impedimento Ordinis, & voti ſolemnis, Profeſſionis nempe Religioſæ? Ibid.
IX. Utrùm eædem cauſæ, ob quas juxta hactenùs dicta *à num.* 69. diſpenſare poteſt, & ſolet Papa, ſufficiant, quòd ſuper impedimentis Matrimonii poſſint etiam diſpenſare Epiſcopi, vel alii in caſibus, in quibus diſpenſandi poteſtatem privilegio, vel ex ſpeciali facultate, vel jure ordinario habent? 179
X. Quandonam debeant verificari cauſæ? Item quid juris, ſi plures allegantur, & una tantùm, vel non omnes verificantur? Ibid.

§. IV.

De iis, quæ neceſſariò exprimi debent in ſupplicatione, ne Diſpenſatio ſub- vel obreptitia, conſequenter invalida ſit.

Quæſtio I. In genere, quænam obſervari & neceſſariò exprimi debeant in ſupplicatione pro impetrandâ quâcunque diſpenſatione Matrimoniali, ne ſub- vel obreptitia cenſeatur, aut omninò denegetur, vel defectuoſa reputetur, ſive apud Pontificem, ſive apud Epiſcopum, vel Nuncium, ſive in foro interno, ſive externo fiat inſtantia? 180
II. Quænam neceſſariò exprimi debeant, quando petitur Diſpenſatio ſuper impedimento Conſanguinitatis? 181
III. Quænam neceſſariò debeant exprimi, quando petitur Diſpenſatio ſuper impedimento Affinitatis & publicæ honeſtatis? 187
IV. Quænam neceſſariò debeant exprimi, quando petitur Diſpenſatio ſuper impedimento Cognationis ſpiritualis? Ibid.
V. Quænam neceſſariò ſint exprimenda, quando petitur Diſpenſatio ſuper impedimento Criminis? Ib.
VI. Majoris commoditatis gratiâ, quænam in compendio ſint, quæ exprimi debent, ne Diſpenſatio ſub- vel obreptitia cenſeatur? 188

§. V.

De Falſitate, & Errore precum, ſeu ſupplicationis, vitiante Diſpenſationis litteras, eáſque ſub- vel obreptitias reddente: Item de Tempore & Modo, quo verificari debent cauſæ pro Diſpenſatione obtinendâ allegatæ.

Quæſtio I. Quænam falſitas precum, ſeu ſupplicationis, præſertim circa cauſam vitiet Reſcriptum, ſeu Diſpenſationem, eámque ſub- & obreptitiam conſequenter nullam reddat? 188
II. An? & qualis Error vitiet, ac invalidam reddat Diſpenſationem? 189
III. Quo tempore veræ eſſe, ſeu verificari debeant cauſæ pro obtinendâ Diſpenſatione allegatæ? Ibid.

§. VI.

De Supplicatione pro obtinendâ Diſpenſatione quoad forum externum in formâ ordinariâ ſuper impedimentis Matrimonii, & de formulis hujuſmodi applicationum.

Quæſtio I. An certa aliqua ſupplicationis forma, ſeu modus? & qualis ſit neceſſarius, ſi ſuper impedimento Matrimonii publico, pro externo foro petitur diſpenſatio in formâ ordinariâ? quænam item in eâ exprimi debeant? Et quomodo? 192
II. Quomodo in praxi ſupplicatio formari, & qualiter exprimenda exprimi debeant? Ibid.
III. Qualiter ſupplicatio inchoari, & Nomina Oratorum ac Diœceſis exprimi debeant? 193
IV. Quomodo in praxi proponantur cauſæ diſpenſandi? Ibid.
V. Quomodo in praxi proponantur ipſa impedimenta? 195
VI. Qualiter in praxi fiat petitio pro diſpenſatione, & quomodo finiatur ſupplicatio? 196
VII. Per quos? Ad quos? Quo modo? Et quando Romam dirigi, ac ubi ibidem tradi debeat ſupplicatio pro obtinendâ Diſpenſatione Matrimoniali? 197
VIII. Quomodo hactenùs dicta compendiosè ſciri, & pro ritè formandâ ſupplicatione in praxi applicari valeant? Ibid.
IX. Quid faciendum illi, qui hactenus quantumvis clarè & practicè dicta non ſatis penetrat, vel ſufficienter legendi & ritè applicandi tempus non habet, aut ſibi ipſi non fidens ſecuriùs procedere cupit? Ibid.

§. VII.

De Formulis litterarum Apoſtolicarum, quibus Romæ demandatur Diſpenſatio pro foro Externo per Executorem facienda: Et de Executore, atque Executione earundem Litterarum: Nec non de quibuſdam præfatarum litterarum clauſulis obſervandis, & verificandis.

Quæſtio I. Quomodo? & in quâ formâ ad præviam ſupplicationem Romæ dentur, & expediantur pro foro externo Diſpenſatio, ſeu potiùs litteræ Apoſtolicæ pro Diſpenſatione ſuper impedimentis Matrimonii? 199
II. Quis ſit Executor litterarum pro Diſpenſatione Matrimoniali? Quando? & quomodo in executione procedere? Ac quid obſervare debeat? 200
III. Quiſnam ſit ſtylus litterarum Apoſtolicarum pro diſpenſatione Matrimoniali? Et quas clauſulas in eis potiſſimùm obſervare debeat Executor? 201
IV. Quomodo Executor viſis & conſideratis litteris Apoſtolicis in praxi ſe gerere, & qualiter ad executionem procedere, eámque expedire? vel inventâ falſitate aut defectu, eam negare, & Oratoribus conſulere debeat? 208

§. VIII.

De Diſpenſatione in formâ pauperum pro foro externo.

Quæſtio I. Quid ſit Diſpenſatio in formâ pauperum? à quo? Et ob quas cauſas fieri poſſit, & ſoleat? 210

II.

ELENCHUS.

II. Quinam ſint, & reputentur pauperes ad hoc, ut eidem concedatur Diſpenſatio *in forma pauperum* ſeu gratis? 210

III. Utrum ambo Oratores debeant eſſe pauperes? Item quæ præter paupertatem adhuc requirantur? Præſertim an Oratores, & quali indigeant atteſtatione Ordinarii, ut Romæ obtineant litteras Diſpenſationis *in formâ pauperum*? 212

IV. Qualiter in praxi Ordinarii informationem de paupertate Oratorum capere: qualiter item de eadem teſtari poſſint & debeant? 213

V. Quæ ſit formula Apoſtolicarum litterarum Diſpenſationis in formâ pauperum? Et quæ clauſulæ in eâ potiſſimùm obſervandæ? 214

VI. Qualiter in praxi executor litteras Diſpenſationis in formâ pauperum exequi poſſit, & debeat? 215

§. IX.

De Praxi procurandi Diſpenſationem pro ſolo foro interno: ubi etiam de formulis litterarum diſpenſationis hujuſmodi, clauſulis, Executoribus, & executione earundem.

Quæſtio I. Super quibus impedimentis? Et ex quâ cauſâ diſpenſare poſſit, & ſoleat ſacra Pœnitentiaria pro foro interno? 216

II. Quænam apud S. Pœnitentiariam neceſſariò exprimi debeant in ſupplicatione pro obtinendâ Diſpenſatione in ordine ad ſolum forum internum? Item quæ omiſſio, falſitas, vel error vitiet, ac ſubreptitiam reddat diſpenſationem? Ibid.

III. Quomodo ſupplicatio pro impetranda Diſpenſatione in ordine ad forum internum in praxi fieri, & exprimenda exprimi poſſint, & debeant? 217

IV. Quomodo? Et ad quos Romam dirigi debeat ſupplicatio ad obtinendam Diſpenſationem pro ſolo foro interno? 218

V. Quæ ſit formula apud Sac. Pœnitentiariam litterarum Diſpenſationis pro ſolo foro interno? Et quæ clauſulæ ſpecialiter in eis obſervandæ? 219

VI. Quis poſſit eſſe Executor litterarum Diſpenſationis à Sac. Pœnitentiaria emanatarum pro ſolo foro interno? 223

VII. Quomodo in praxi gerere ſe debeat à pœnitente electus Executor, ut ritè, validè, ac licitè exequatur memoratas litteras? 224

§. X.

De Praxi procurandi Diſpenſationem apud Epiſcopum, tam pro foro externo, quàm ſolo interno: Item de Praxi Diſpenſationis faciendæ per Epiſcopum, ac de formulis litterarum Diſpenſationis Epiſcopalis: Nec non de executione earundem.

Quæſtio I. Quomodo in praxi procurari poſſit, & debeat apud Epiſcopum Diſpenſatio ſuper publico impedimento Matrimonii pro foro externo? Ibid.

II. Quænam in ſupplicatione ad Epiſcopum debeant exprimi ad obtinendam Diſpenſationem pro foro externo? Item quomodo in praxi formari, & quò dirigi debeat dicta ſupplicatio? 225

III. An? Et quomodo Epiſcopus ante Diſpenſationem de precibus, & aliis in ſupplicatione expoſitis ſe informare debeat? 226

IV. Qualiter captâ informatione debitâ, & verificatis verificandis actu diſpenſare? Item qualiter litteras Diſpenſationis expedire poſſit & debeat Epiſcopus pro foro externo? 226

V. Quomodo in praxi procurari poſſit, & debeat apud Epiſcopum Diſpenſatio ſuper occulto impedimento Matrimonii pro ſolo foro interno? 227

VI. Quomodo ſupplicatio in praxi formari? Et quænam in illâ exprimi debeant, quando apud Epiſcopum ſollicitatur Diſpenſatio ſuper impedimento occulto pro ſolo foro interno? Item quæ omiſſio? falſitas? vel error vitiet, & annullet diſpenſationem Epiſcopalem? 228

VII. Quomodo in praxi per Epiſcopum concedi, & expediri poſſint, ac debeant Diſpenſationes ſuper impedimentis occultis pro ſolo foro interno? 229

VIII. Quis poſſit eſſe Executor litterarum Epiſcopalis Diſpenſationis pro ſolo foro interno? Et quomodo in praxi illas exequi debeat? 230

§. XI.

De Poteſtate Diſpenſandi ſuper Impedimentis Matrimonii, competente Regularibus vi privilegiorum.

Quæſtio I. Quænam Regularium privilegia revocata ſint à ſummis Pontificibus Gregorio XV. & Urbano VIII. per allegatas Bullas? Quænam item per Concilium Tridentinum? 231

II. An & qualia habeant Regulares præſertim mendicantes privilegia diſpenſandi ſuper impedimentis Matrimonii? Ibid.

§. XII.

De Diſpenſatione ſuper impedimento petendi Debitum conjugale.

Quæſtio I. Quibus modis privetur conjux Jure petendi debitum conjugale, ſeu contrahat impedimentum petendi debitum? Ibid.

II. An & qualiter poſſint Epiſcopi diſpenſare ſuper impedimento petendi debitum conjugale? Ibid.

III. An & qualiter Regularibus Mendicantibus competat poteſtas diſpenſandi cum conjugatis ſuper impedimento petendi debitum? 235

IV. An ad validè & licitè diſpenſandum cum impeditis ad petendum debitum requiratur, ut Confeſſarii Regularium ad hoc ſpecialiter deputati ſint, habeantque licentiam ſpecialem à ſuis Superioribus Majoribus v. g. apud nos à Provinciali? vel non? 236

V. An etiam requiratur cauſa ad diſpenſandum in petitione debiti? 237

§. XIII.

De Revalidatione, ſeu Ratificatione Matrimonii invalidè contracti.

Quæſtio I. An obtentâ Diſpenſatione ad revalidandum Matrimonium invalidè contractum ſufficiat unius? vel requiratur utriuſque conſenſus? & qualis? Item an? & qualiter certior fieri debeat de nullitate Matrimonii ignorans illam, caſu, quo Matrimonium invalidè fuit contractum ratione alicujus impedimenti dirimentis v. g. Affinitatis, Criminis &c. 238

II. Qualiter ergò in praxi ignorans nullitatem de ea certior fieri, & conſenſus de novo præſtari poſſit ac debeat? 239

III. Num etiam ad revalidationem Matrimonii requiratur novus utriuſque conjugis conſenſus & nullitatis cognitio ex parte utriuſque, caſu, quo ex ſolo defectu conſenſûs unius irritum fuit Matrimonium? 241

IV. An ad revalidandum Matrimonium invalidè contractum denuò requiratur præſentia Parochi & teſtium? Ibid.

JURIS CANONICI UNIVERSI

CLARA METHODO JUXTA TITULOS quinque Librorum Decretalium in Quæſtiones diſtributi, ſolidiſque Reſponſionibus, & Objectionum Solutionibus dilucidati,

LIBER QUARTUS.

PRÆFATIO.

QUONIAM in Tertio Decretalium Libro potiſſimùm actum fuit de iis, quæ Clericos tam Regulares, quàm ſæculares concernunt, ordo exigit, ut in hoc Quarto Decretalium Libro præcipuè agatur de materiis Laicos concernentibus, non quidem omnibus (hoc enim ſpectat ad Jus Civile) ſed de iis, quæ quamvis Laicis ſint propriæ, tamen ad Forum & judicium pertinent Eccleſiæ; cujuſmodi ſunt Sponſalia, Matrimonia, & eis annexa; hæc ſiquidem licèt ſolos inter Laicos regulariter reperiantur, Laiciſque propria exiſtant, tamen ad Tribunal pertinent Eccleſiaſticum, uti patet non ſolùm ex *can. Multorum.* 10. *diſt.* 35. *q.* 6. & *Accedentibus* 12. *de Exceſſ. Prælat.* ſed etiam noviſſimè definitum eſt in Concilio Trident. *Seſſ.* 24. *Can.* 12. ibi: *Si quis dixerit, cauſas Matrimoniales non ſpectare ad Judices Eccleſiaſticos, Anathema ſit.*

Ut autem Liber hic Quartus de Sponſalibus, Matrimonio, & annexis principaliter agens, pro Foro Eccleſiaſtico, ubi materia hæc ſcitu ſummè neceſſaria continuò occurrit, practicè magis quadret, illa præcipuè tractanda ſeligemus, & uberiùs explanare juvante Deo conabimur, quæ Judicibus in Foro ac Tribunali Eccleſiaſtico pro praxi magis ſervient, prætermittendo, aut non niſi breviter tangendo illa, quæ ſcitu vel minùs utilia, vel in Theologia tam Speculativa quàm Morali exactè tradi ſolita dignoſcentur.

TITULUS I.

De Sponſalibus, & Matrimonio.

1 *Ratio ordinis Rubricarum.*

DUas, uti ex Rubrica patet, præſens Titulus habet partes, de *Sponſalibus* nempe, & de *Matrimonio*: Quoniam verò Sponſalia latiùs patent quam Matrimonium, & hoc plerumque præcedere ſolent illa, hinc ordinem Rubricæ ſequentes, priùs de Sponſalibus, poſteà de Matrimonio agemus.

§. I.

De Natura, ac Diviſione Sponſalium, & Requiſitis ad ea.

SUMMARIUM.

2 *Sponſalia, & ſponſus unde dicantur.*
3 *Sponſaliorum varia acceptio.*
4 *Sponſalia propriè talia, ſeu de futuro definiuntur.*
5 *Ad valorem Sponſalium requiritur promiſſio ſeria.*
Actus agentium non operantur ultra voluntatem eorum. Ibid.
Fictè, vel jocosè promittens Matrimonium in Foro interno non tenetur ſervare promiſſum, benè tamen reſarcire damnum inde ſecutum.
Damnificans injuſtè tenetur ad reſtitutionem. Ibid.